

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 15.

V Ljubljani, sreda dne 1. avgusta 1917.

Leto I.

O naših narodnih problemih.

IV.

Zakaj gre sedaj?

Kje je velika cesta, ki nas privede v novo dobo, katere zarjo vidimo na daljnem obzorju?

Načelo hinavske servilnosti in brezobzirnega zatiranja v našem javnem življenju je zlomljeno. Slovenski otrok je toliko dorastel, da kmalu shodi.

Velika doba v našem narodnem in ljudskem življenju zahteva od nas samostojnosti v mislih in dejanjih. Zato je potrebno, da ugotovimo svoj gmojni in duševni temelj in ga po potrebi izgradimo. Prodreti moramo v svojo notranjost; iz nje se mora roditi bodočnost, ki jo dosežemo, ako bo svoboden razvoj vseh ljudskih in narodnih gmojnih in duševnih sil ne le mogoč, temveč tudi siguran. Svoboda in pravo razumevanje interesov vseh stanov in slojev nam ustvarita ne samo zunanje, materialne, temveč tudi duševno skupno domovino, ki zažiga plamen resnične ljubezni do nje. Potem ne bo med nami niti „izobčencev“, niti „inkvizitorjev“. Nadomestijo jih resni kulturni in gospodarski boji, ki rode nova bogastva, s katerimi upravičimo svojo narodno, kulturno in socialno eksistenco.

Iz doslej povedanega, se da posneti tole troje:

1. Idejna podlaga naše kulturne in gospodarske samostojnosti je okrepčana in razširjena demokracija. Demokracija je tisti idejni element, na katerega se moramo opirati v vseh primerih in bojih na znotraj in nazven.

2. Kulturni in gospodarski napredek slovenskega ljudstva temelji v svobodi in v prostem razmahu vseh gmojnih, delavskih in umstvenih sil. Ta svobodni razmah poviša našo gmojno in umstveno produkcijo in nas tako usposobi za nadaljne boje.

3. Ker je slovenski narod majhen in po svoji socialni sestavi večinsko kmetiški in delavski, je nujno, da se naše gmojne in umstvene sile organizirajo po načelih socialne pravičnosti in enakopravnosti, ker jih usposobi le socialna organizacija za težavne konkurenčne boje med velikim svetom.

As.

Primer Pongratz in marsikaj drugega.

Delavstvu v trezno razmišljenje.

I.

Ime Antona Pongratza, bivšega tovarniškega blagajnika Kranjske industrijske družbe na Savi in računovodje bratovske skladnice iste družbe je precej znano onim, ki čitajo že dlje časa naše časnike. Bili so časi, ko je Anton Pongratz igral važno vlogo na Jesenicah. Bil je tovarniški zaupnik v vseh odborih — desna roka ravnatelja Trappena. Slovenec po rodu, ali pristaš one politike, ki je zidala schulvereinske šole, skratka orodje v rokah onih, ki niso prišli na naš jug le gospodarsko izkoristiti lepe kraje in neprecenljive naše vodne moči, ampak ki so obenem imeli še politične namene. Mož je bil prikladen za ta posel. Veseljak — brutalen — ponižen, kakor je zahteval čas. V družbi glasen — prijazen z onimi, ki jih je vporabljal, brutalen proti delavcem in delavkam, ki jim ni bilo po volji njegovo delovanje, ponižen napram višjim. S temi lastnostmi se je pridobil velikansko moč. Gorje delavcu, ki bi rekel besedo zoper njega. Takoj je dobil odpo-ved... Pongratz se zameriti je bil večji zločin kot zameriti se ravnatelju ali predsedniku družbe.

Ljudje so se bridko pritoževali zoper tega moža.

Rdeči Prapor, Zarja, Naprej (ki je svoj čas izhajal kot štirinajstnevnik), Metallar-

beiter in drugi listi so se prav često pečali s tem neznosnim mogočnjakom. Vse zama. Tovarniško vodstvo na Jesenicah ga je ščitilo... Premnogo naših sodrugov je moralo v znanih strašnih letih krize v industriji oditi z Jesenic v širni svet... Pongratz jih je pognal.

Nekega dne se je raznesla vest: Pongratz je umrl nenadne smrti... Delavci so se oddahnili. Ni bilo nikogar, ki bi mu bilo žal... Komaj je truplo pokojnika zakrila zemlja, raznesla se je vest, ki je kot strela z jasnega neba učinkovala med delavstvom Kranjske industrijske družbe... Pongratz je poneveril pri bratovski skladnici na Jesenicah nad 120.000 kron — pri tovarni pa baje tudi precej... Pokojnikova zapuščina je prišla v konkurz... Na mesto ravnatelja Trappena je prišel drug gospod.

Iz Ljubljane pa je prišel na Jesenice državni nadzornik, ki ima v zmislu § 89 bratovske skladnice dolžnost in pravico nadzorovati, kako je v bratovskih skladnicah. Konstatiralo se je, da je računovodja Anton Pongratz res poneveril nad 120.000 kron.

Nastalo je vprašanje: kdo bo delavski bratovski skladnici pokrtil ta primanjkljaj?

Odgovor je bil: za poslovanje bratovske skladnice je odgovorno načelstvo in nadzorstvo. §§ 67, 69, 70 in 76 pravil bratovske skladnice Kranjske industrijske družbe na Jesenicah jasno določajo, kaj in kako. Škodo imajo povrniti oni, ki so tvorili načelstvo in nadzorstvo.

II.

Po § 63 pravil bratovske skladnice obstoji načelstvo iz 4 članov, ki jih voli občni zbor ter iz odposlanca, ki ga imenuje upravni svet družbe. Glasom § 67 istih pravil je predsednik načelstva gosp. odposlanec upravnega sveta družbe.

§ 70 pravil določa precizno, kaj ima opraviti predsednik, ki je celo opravičen sistirati vse one sklepe načelstva, ki so proti pravilom, proti postavi ali ki so po

LISTEK.

Vizija.

Delo je zmagalo... Na svetu so vladali zakoni ljubezni in svobode. Ni bilo več revnih in teptanih, oholih in zatirajočih. Ves svet je bila le velika družina srečnih, medseboj se podpirajočih bratov. Bogastva je bilo za vse dovelj. Novemu, vzvišenemu cilju so bile posvečene vse sile Evrope. Življenje je bilo z mladeniško čilostjo svojo nesmrtno pesem. Vseposvodi, po zemlji in morju, neprestano gibanje. Neštevne železnice so vezale svet v vseh smereh, ogromni parniki, plavajoča mesta, so krožili po vseh oceanih. Prinašali so bogastva in po zdrave ljudstev od kontinenta do kontinenta. Prosti sinovi zemlje so končno dihalo mogočno in globoko. Luč nove kulture je žarela na obzorju in kazala človeštvu bleščečo pot, da pride do vedno popolnejšega

in srečnejšega življenja. Umetnost je razprostrla zmagonosno svoje svetle peruti. Zidali so se neutrudljivo razkošni hrami znanosti in svobode, ponosni spomeniki junaštva in požrtvovanja...

Zakaj veliki čudež je postal živo, resnično dejstvo!

Po vsej zemlji na tisoče razkošnih mest, na tisoče prostornih pristanišč, ogromnih obratov, šumečih delavnic. Neutrudljivo ustvarjanje in plemenito tekmovanje sil je postalo merilo življenja. Zavedno spoznanje skupnih koristi in smotrov je združevalo vse narode. Proizvajanje je neprenehoma rastlo in napredovalo. Pravični gospodarski zakon je vodil in urejeval medsebojne stike. Kraljevala je solidarnost. Življenje je končno zadobilo svojo polno, dragoceno vrednost. Človeška zgodovina je ubirala s krepkimi glasovi novi spev delavske slave.

Miljon pestrih luči, neštevne šumeče polfonije so pozdravljale zoro svetovnega prerodenja. Nad zvonečimi tvornicami so gorele baklje, v pristaniščih so pele sirene

parnikov, med gorami, po doleh je odmeval veselo vzpodbujajoči žvižg lokomotiv. S plemenitim trudom se je združilo plemenito hrepenenje. Vizija sveta je bila vizija moči in mladosti: Mesta bogata, zemlja cvetoča, ogromna skladišča velike tovarne z visokimi dimniki, ponosni hrami, neštevne ceste... In med čudovitimi slikami dela in kulture mlado ljudstvo, posvečeno svoji veliki nalogi, zidanju večne stavbe bodočnosti! Kdo bi mogel razdružiti vse plemenite, ustvarjajoče moči, kdo razrušiti delo in proizvode močnih, zavednih generacij? Ideal življenja je neprenehoma zmagujoč. Tako nam govore spomeniki dela, sreče in bratstva...

Mogočni, zrak pretresujoči strel me je nenadoma vzdramil... Tovarniška sirena je daleč nekje klicala leno na delo. Jutranji žarki so prodirali skozi okno. Odprl sem oči: Noč je minila in z njo lepe sanje.

Gh.

njegovem mnenju v škodo bratovske skladnice. —

Kdor pozna razmerje med delavci in uradniki pri naših rudnikih in plavžih in potem tudi v odborih bratovske skladnice, ta ve: da so vsi ti delavski odbori le več ali manj zaradi lepšega, da se ugotovi pravilom. V resnici je pa predsednik oni, ki vse odloča. Najboljše sklepe delavskih odborov sestra predsednik. Sklep, da se izvoli za računovodjo oni, v kojega imajo delavci zaupanje, se sistira, češ da je v škodo zavodu.

Na Jesenicah, v Idriji, v Zagorju itd. — povsod je enako. Bratovske skladnice so zastarele in nujna potreba je, da se jih reformira duhu časa primerno. Pa pustimo to! Danes so veljavne in — kakor kaže — na Jesenicah mora biti v zmislu pravil načelstvo in nadzorstvo odgovorno za pomevbo g. Pongratza.

Vprašanje nas zato zanima s stališča, ki ga zavzema navaden domači razum, ne ono, ki ga zavzema pravnik.

Ali so res delavski odborniki na Jesenicah kaj krivi na malverzaciji v bratovski skladnici?

V prvem članku smo pokazali: kdo je bil g. Pongratz — danes smo dalje obrazložili moč predsednika skladnice. Kdor je pazno premoštril to dvojje, mora reči — delavskih odborov ne zadene krivda; edini, kdor je odgovoren za vse, je tovarna njen sistem in tedanji gosp. ravnatelj.

Politični pregled.

— **Prostozidarji in jugoslovansko vprašanje.** N. Z. Z. poroča po „Tribuni“: Stališče, ki so ga zavzeli prostozidarji napram italijanskim aspiracijam po jugoslovanskem Primorju, spravlja list v zvezo z jugoslovansko propagando, ki jo vneto pospešujejo v Franciji in Angliji in ki je ustvarila v Italiji neugodno razpoloženje. Obseg te propagande kaže nazorno razvoj „Bulletin Yougo-slave“, ki je izhajal po izbruhu vojne na štirih straneh, dočim izhaja sedaj v zvezkih po 40 strani in pri katerem sodelujejo najvplivnejši Francozi. Roko v roki s to javno propagando pa gre tajna propaganda francoskih prostozidarjev, ki simpatizirajo z velikosrbsko idejo.

— **Pondeljov „Slovenec“ o jugoslovanski politiki na Dunaju:** „Jugoslovanski narodni postulat ne pomeni raztrganje, ampak okrepitev monarhije. Če bi bilo potrebno, da vstopi Jugoslovani v kak resort novega kabineta, bi bilo to le mogoče, če priznava vlada, katere član je zastopnik Jugoslovani, naš državnopravni program. To bi pa še ne pomenilo, da smo Jugoslovani vladna stranka. Jugoslovani hočejo voditi aktivno politiko in niso načeloma za opozicijo, brez ozira na to, ali imajo v vladi kakega zastopnika ali ne. Za bodočo našo politiko velja le eno geslo, na kak način se približamo našemu nacionalnemu političnemu idealu.“ — Kdor razreši te „Slovenčeve“ modrosti, kakor „če vstopi Jugoslovani v vlado, ne pomenja še to, da smo Jugoslovani vladna stranka“ in „Jugoslovani hočejo voditi aktivno politiko in niso načeloma za opozicijo“ je vreden Nobelove nagrade.

— **Češki socialni demokratje** so priredili v nedeljo v Pragi in drugih mestih shode z dnevnim redom: Za mir, za demokratizacijo monarhije in avtonomijo Čehov.

— **Poljaki proti vladi.** Iz Krakova poročajo: Na zaupni seji Poljskega kluba so sklenili, da pretrga klub vse zveze z ministrskim predsednikom Seidlerjem in stopi v najstrožjo opozicijo proti vladi, dokler ne dobi Galicija zopet civilne uprave.

— **Sodrug dr. Daszynski** se je vrnil iz Stockholma. Izjavil je, da mednarodne konference najbrže ne bo pred septembrom.

— **Aretacije v Varšavi.** N. Z. Z. poroča iz Krakova, da so nemške vlasti izvršile v pretečenih dneh mnogo hišnih preiskav; pri tej priliki je bilo aretiranih okoli 30 oseb. Največ preiskav se je izvršilo pri politikih levice, v tiskarni socialističnega lista „Jednosc Robotnicza“ in v tiskarni dnevnika „Kurjer Polski“. Preiskave so izvršili istočasno v raznih delih mesta. Med drugimi solbili aretirani nekdanji legijski častnik Slawek, uradnik provizoričnega državnega sveta Jedzejewicz, urednik „Nowe Gazete“ Piotr Gozecki in politik Downarowicz. Več aretirancev so spravili v Varšavsko citadelo, ki je služila ruski vladi kot najstrožji zapor za politične zločine.

— **Zatvoritev ruske meje.** Petrogr. agent, poroča, da je provizorična vlada sklenila, da zatvori državne meje za vstop v Rusijo z ozirom na potrebo, da se meje strožje zastražijo in da se onemogoči vstop raznih sumljivih in nedobrodošlih oseb v deželo. Vlada pa je zatvorila meje i za odhod iz dežele, da iztakne zločinske elemente, ki se odtegujejo pravičnosti in da izsledi špione. Ta sklep naj traja do 15. p. m.

— **Sovjet proti Leninu.** P. B. A. poroča, da je izvrševalni odbor delavskega in vojaškega sovjeta s 300 proti 11 glasom, dočim se je šest glasov vzdržalo glasovanja, sklenil tole:

1. Celokupna revolucionarna demokracija hoče, da se postavi maksimalistična skupina, ki je obtožena, da je organizirala nemire, da je ščuvala k revolti in da je dobivala denar iz nemških virov, pred javno sodbo. Izvrševalni odbor smatra vsled tega za nedopustno, da bi ušla Lenin in Zwoniew pravičnosti in zahteva, da izreče maksimalistična frakcija izrecno in jasno grajo nad ravnanjem njenih voditeljev.

2. Z ozirom na izreden položaj zahtevajo izvrševalni odbori delavskih in vojaških sovjetov od vseh članov in od vseh strank, ki so v njih zastopane kot tudi od vseh članov krajevnih delavskih in vojaških sovjetov popolno udeležitev vseh sklepov, ki jih je sprejela večina centralnih organov.

3. Vse osebe, ki jih zasleduje sodna oblast, naj bodo izključene iz sodelovanja izvrševalnih odborov, dokler se ne razglasi sodba.

— **Nov list Leninovcev.** „Figaro“ sporoča iz Petrograda, da so ustanovili Leninovci mesto prepovedane „Pravde“ nov list „Novaja Pravda“.

— **Ententni vojaki v Rusiji.** V Rusije je baje nad 30.000 angleških in 4000 francoskih vojakov.

— **Angleško brodovje.** Reuter poroča iz dobro informiranih krogov, da je zvozilo angleško trgovsko brodovje od začetka vojne sem 8 milijonov mož in 10 milijonov ton vojnega materiala. Izmed 21.000 ladij, ki so se peljale mimo Doverskih patrolj je bilo uničenih le 24 ali pa težko poškodovanih t. j. 1%. Anglija je posodila Franciji 600 ladij in Italiji 400. Po poročilih parlamentarnega komisarja admiralitete v poslanski zbornici je še 3000 ladij oboroženih.

Dnevne beležke.

— **Prijeti tihotapl.** Odkar so moka, fižol, mast in druge potrebščine odvzete svobodni trgovini, se bogatini pač trudijo, da s svojim denarjem, „zvezami“, ki jih imajo ter seve z vsemi sredstvi sploh dobe živil zase in svoje znanke, da jim ni treba „na karte in po kartah“ živeti. Tipičen slučaj je, o katerem je „Naprej“ poročal, a je bila dotična notica konfiscirana. Pod pretvezami se da vse napraviti. To je zopet dokazano. Fr. Polak je pod vojno dajatveno postav, vojaški vođa je g. podpolkovnik Theiss (o vsem tem, kako se pri Polaku godi —

bomo poročali v kratkem, ko preiščemo nam dopisane dopise!), gosp. ritmojster Štefan Kerlin je poveljnik tzv. „Behelfskraftwagenwerkstätte“ na obrtni šoli. Gosp. Polak ima usnje, podplate — ki so redka in dragocena stvar — obenem ima prijatelja župnika Oblaka v St. Lovrencu ob Temenici, ki je svoj čas železničarje obdolžil tatvine. Gosp. Oblak je znan gospod, ima mlekarno, prešiče ter dobro organizacijo v občini. Te dni je kupil v družbi z monsignorjem dr. E. Lampetom Trbuhovičev graščino za 80.000 kron. Ljudje po Zatičini in okolici govoré, da sta morala gosp. Trbuhoviču plačati to graščino s samim zlatom in srebrom... Kmetje iz Oblakove župnije rabijo prepovedano blago: usnje in podplate — gosp. Polak in ritmojster Kerlin pa rabita za se in svoje žito, fižol, mast in jajca. V Polakovi tovarni se naloži voz usnja (3—5 za-bojev), odpelje se v obrtno šolo — tam pa ga nalože po povelju g. ritmojstra Kerlina na avtomobil, ki veselo zvižga drugo jutro proti Dolenjskem. Župnik Oblak v lepem Sv. Lovrencu ob krasni Temenici gledajo na pragu, kdaj pride usnje — žito, fižol, jajčka, vse je pripravljeno... So sicer postave, ki to prepovedujejo, ali kaj je gospodu župniku na postavah in naredbah. Kdo mu kaj more? Avto pridrdra. Šoferji ustavijo. Lepe vreče polne blaga „na karte“ se nalože. Voz oddrdra... Tako je bilo krog 10. julija, 25. julija in 28. julija; ta zadnji dan je nesreča hotela, da se je zgodilo čudo. Avtomobil je komisija ustavila in konstatirala, da so se Fr. Polak, gosp. ritmojster Kerlin in župnik Oblak pečali s prepovedanim obrtom. Prejšnje vožnje so bile brez nezgod. Blago je prišlo v Ljubljano. Tu se je razdelilo po bratovsko. Nekaj vojakov se je poslalo težko otovorjenih na Dunaj, ki so vedno oddajali pakete v lepo palačo v IV. okraju, Prinz Eugengasse Nr. 44... Po 200—300 jajc pa se je razpošiljalo cenjenim prijateljem: Gospej Rosner, gospej Majer itd. — ne bomo navajali vseh imen, glasé se slično... Gosp. ritmojster Štefan Kerlin imajo veliko znan... Pred par meseci se je sicer g. Kerlin razjezil nad nekim prizorom in vpil: 200 Eier — Verbrecher, die Eier gehören den Kindern... Mož je pozabil, da jih je prejšnji dan poslal 1000 na Dunaj... Apropo! Vojak je šel zamenjat „Kinofilm“.

— **Obsodbe zaradi draženja.** Pred deželnim sodiščem v Ljubljani se je vršila 9. junija t. l. glavna razprava zoper tukajšnjega veletrgovca Avgusta Tomažiča, ki je bil obdolžen, da je koncem januarja 1917 prodal nekaj nad 100 kilogramov sira za pretirano ceno po 13 K 50 v. Kupil je bil Tomažič ta sir po 7 K 80 vin. kilogram od kranjske aprovizacijske družbe. Tomažič, ki je bil že enkrat zaradi draženja kaznovan, obsodilo je sodišče zaradi pregreška draženja na en teden strogega zopora, poostrenega s trdim ležiščem in na 2000 kron globe. Sodba se bo na stroške obdolženca tudi objavila v ljubljanskih dnevnikih. Tomažič je zoper sodbo dvignil ničnostno pritožbo na kasacijski dvor, dočim je vložilo državno pravdnitvo vzklic zaradi prenizke kazni. — Dne 26. junija 1917 pa je bila istega pregreška okrivljena trgovka Marija Lahova v Ložu. Ta je človekoljubno prodajala surovo kavo kar po 30 K kilogram trdeč, da je sama zanjo neznanemu agentu plačala po 28 K. Sodišče pa temu zagovoru ni hotelo verjeti ter je Lahovo obsodilo na 14 dni strogega zopora pa 300 K globe in v izgubo obrtne pravice. Odredila se je tudi tukaj objava sodbe po nje pravokrepnosti. Mariji Lah ta sodba ni všeč ter je vložila ničnostno pritožbo. — Predrzní navijalci cen, ki podražujejo brezvestno najpotrebnejša živila, imajo še žalostni pogum, da vlagajo ničnostne pritožbe. Da, ta gospoda, ki se okorišča v teh časih, je hujša od razbojniške tolpe in kazni, ki jo zadenejo, so še vedno prerahle.

— Iz Borovnice nam poročajo: 30. julija je bil tukaj občni zbor krajevne skupine železničarske organizacije. Po poročilih odbora je govoril tajnik žel. org. Jože Kopač o vprašanih prehrane, draginskih doklad i. t. d. Razen podpredsednika in kontrole je bil izvoljen stari odbor. Od zadnjega občnega zbora do tega je naraslo število članov krajevne skupine v Borovnici od 53 na 78. Predsedstvo krajevne organizacije je pred kratkim interveniralo pri deželni vladi, naj poviša mesečni kontingent goveje živine od 4 na 6 glav. Čeprav so borovniški mogotci spletkarili in pripovedovali, da železničarji ne potrebujejo mesa, je vendar ugodila deželna vlada zahtevi po povišanju.

— Na en dan trije zračni napadi na Idriljo. Iz Idrilje nam poročajo: Dne 28. julija napravili so sovražni italijanski letalci kar tri zračne napade na Idriljo. Prvi napad se je izvršil ob en četrt na 7. zjutraj in je trajal okrog 25 minut. Deset malih in velikih sovražnih letal je metalo bombe po predmestju, glavno na električno žico in okrog tovarne za živo srebro. Bombe so padale po vrtovih in cestah ter niso povzročile posebne škode. Le kake tri hiše pri sv. Trojici so bile neznatno poškodovane. Drugi napad z enakim številom letal se je izvršil od enčetrt do tričetrt na 12. predpol dne v isti smeri. Dve bombi sta zadeli streho žgalniškega poslopja ter napravili precej škode, toda samo na poslopju, ne pa na obratu. Ostale so istotako padale samo tik ob hišah na vrtove in ceste. Tretji napad se je ponovil takoj po 7. zvečer in je bil najsilnejši. Bombe so padale zopet v isti smeri ter poškodovale v Grapi eno in v Rožni ulici eno hišo. V bližini tovarne na Brusovšu pa deloma več hiš, zlasti so pokale šipe, razpahnile je okna in vrata na raznih privatnih in eraričnih hišah. Ena bomba je tresčila v bližno vojaško kuhinjo, jo raznesla ter ubila enega in ranila enega vojaka. Ostale bombe so padale po cestah, vrtih in gozdu, nad tovarno. Gozd je začel s plamenom goreti. Le ena je predrla žgalniški dimnik, katerega so hitro popravili, ogenj v gozdu pa pogasili. Vsi trije napadi, posebno pa zadnji je bil pravi pekel streljanja bomb in obrambnih topov. Ljudje so ves dan begali po cestah ter se skrivali po zavetiščih. Boječ se še nočnega napada, so ljudje taval po cestah ali pa spali v kletih in drugih skrivališčih. Koliko bomb je pri vseh treh napadih padlo, se najbrže ne bo moglo dognati. Le to je gotovo, da bo dan 28. julija ostal ljudem v nepozabnem spominu. Kakor se je čulo pozneje, so metali bombe tudi po okolici ter poškodovali nekaj hiš in vrtov.

Presojevalnice cen.

I.

28. sušca je bila v drž. zak. objavljena cesarska naredba proti navijanju cen. Že četrtič je z naredbo stopil zakonodajalec, da bi omejil izkoriščanje konsumenta. Naredba je stroga. Za našo razpravo je važna zato, ker je ustanovila presojevalnice cen.

V § 26 določa ta naredba: Tam, kjer uraduje sodnija I. instance (ok-ožna ali deželna) se ustanovi najmanj ena presojevalnica cen. Ta sestoji iz predsednika, iz enega ali več namestnikov in 12 članov. Vse te imenuje deželna politična gosposka. Ista jih tudi odstavlja. Za predsednika, za namestnike in za člane se imenujejo možje, ki posedujejo dovolj gospodarskih izkušenj in od katerih je vsled tega pričakovati, da bodo presojali objektivno predložena vprašanja. Predsednika se vzame po navadi iz kroga aktivnih ali upokojenih javnih funkcionarjev. Tri člane naj se imenuje po predlogu trgovske in obrtne zbornice. Od

teh mora biti saj eden trgovec. Trije člani naj se določijo po predlogu kmetijske stanovske korporacije. Šest članov je vzeti iz vrst konsumentov. V svrhu tega je pozvati vse one organizacije konsumentov, ki imajo svoj sedež v obvodu dotične sodnije, da predlagajo kandidate. Ako pa spadajo pod sodnijo, kjer se sestavlja presojevalnica, kraji, kjer je industrija ali rudarstvo močno zastopano, tedaj je prevzeti v presojevalnico tudi dva zaupnika delavcev.

Preden gremo dalje v razlagi naredbe, pogledimo kako sta sestavljeni v naši kranjski deželi presojevalnici cen; sta dve, ena v Ljubljani in ena v Novem mestu.

V Ljubljani zastopajo konsumente: predsedniki konsumnih društev: sodr. Michael Čobal iz Zagorja, sodr. Kristan iz Ljubljane in gosp. Al. Kocmur iz Ljubljane, potem so gosp. nadučitelj Juvanc iz Postojne, g. Šolar, vodja žebijarske zadruge iz Kroke in g. Schiffer, trgovec. Predsednik je c. kr. dvorni svetnik v pok. g. Franc Trenz, namestnik pa vladni svetnik dr. L. Požar, c. kr. gimn. ravnatelj v pok. — Za trgovce so preds. trgovske zbornice I. Knez, trgovca Urbanc in Perdan, za poljedelstvo ces. svetnik Gustav Pirc, ravnatelj Rohrmann in g. Schauta.

Aprovizacija.

Razdelitev mesa na rumene izkaznice B. V sredo dne 1. avgusta bo mestna aprovizacija razdeljevala v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice, zaznamovane s črko B, goveje meso po 2 krone kilogram. Določa se naslednji red: od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 3. št. 201 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 600, od 4. do 4. št. 601 do 800, od 4. do 5. št. 801 do 1000, od 5. do 5. št. 1001 do 1200, od 5. do 6. št. 1201 do konca. Družine do 3 oseb dobe $\frac{1}{2}$ kg, s 4 in 5 osebami $\frac{3}{4}$ kg, s 6 in 7 osebami 1 kg, z več kot 7 osebami $1\frac{1}{4}$ kg mesa. Prinesti je s seboj nakaznice za meso.

Razdelitev na rumene in rdeče A izkaznice. V sredo, dne 1. avgusta bo mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa oddajala popoldne od 2. do 6. št. 1201 do 1275, od 3. do 4. št. 1276 do 1350, od 4. do 5. št. 1351 do 1425, od 5. do 6. št. 1426 do 1500. V petek, dne 3. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 1501 do 1575, od 3. do 4. št. 1576 do 1659, od 4. do 5. št. 1661 do 1725, od 5. do 6. št. 1726 do 1800. V soboto, dne 4. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 1801 do 1875, od 3. do 4. št. 1876 do 1950, od 4. do 5. št. 1951 do 2025, od 5. do 6. št. 2025 do konca. Prinesti je s seboj maščobne karte, pripraviti je posodo in drobiž.

Razdelitev masti na rumene C izkaznice. Mestna aprovizacija bo prihodnje dni razdeljevala iz svojega skladišča v bivši Kranjčevi hiši, Poljanska cesta 15 na rumene izkaznice, zaznamovane s črko C, mast po 3 krone kilogram. Določa se naslednji red: V četrtek, dne 2. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 1201 do 1275, od 3. do 4. št. 1276 do 1350, od 4. do 5. št. 1351 do 1425, od 5. do 6. št. 1426 do 1500. V petek, dne 3. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 1501 do 1575, od 3. do 4. št. 1576 do 1659, od 4. do 5. št. 1661 do 1725, od 5. do 6. št. 1726 do 1800. V soboto, dne 4. avgusta popoldne od 2. do 3. št. 1801 do 1875, od 3. do 4. št. 1876 do 1950, od 4. do 5. št. 1951 do 2025, od 5. do 6. št. 2025 do konca. Prinesti je s seboj maščobne karte, pripraviti je posodo in drobiž.

Občani Viča in Most, ki imajo izkaznice za cenejše meso pri mestni aprovizaciji, se nujno opozarjajo, da pridejo po meso le takrat, kadar se za njihove izkaznice v časopisih objavi razdelitev. Dobili so ravnokar nove rumene izkaznice, katere so posebej označene z naslovi „Vič in Moste“. Kadar bo v časopisih razglašeno, da dobe te dve skupini meso, naj pridejo imetelji kart v aprovizačno skladišče, da ne bo v drugem času nepotrebno nastavljanje na prodajnem prostoru.

Razno.

* **Človek brez želodca.** Društvu dunajskih zdravnikov je pripeljal profesor Lorenz neko ženo, ki jo je bil pred letom dni operiral, in je bil naposled primoran, zaradi velike bule — amputirati cel želodec. Ko je bila žena še zdrava, je tehtala 80 kilogramov, pred operacijo pa le 38 kilogramov. Operacija je trajala nekaj čez 60 min. in se je popolnoma posrečila. Žena je polagoma okrevala in tehta danes že 50 kilogramov. Zredila se je torej prvo leto po operaciji za 12 kilogramov. Danes je zopet zdrava in čila, upravlja veliko posestvo in je lahko vse. Samo čez nekaj se toži: če zaužije gnjat s kislim zeljem — jo boli želodec.

* **Čisti dobiček znaša petnajst in pol milijonov!** Jeklarska zveza v Bohumu je napravila po odpisu za vojni davek v letu 1916-17 dobička 22 milijonov devet sto tisoč. Pet in eno tretjino odpišejo, dva milijona vpišejo za posebne zadeve, tri in pol milijonov preneso na nov račun in 15 in pol milijonov razdele med delničarje. Vojni časi — zlati časi!

* **Življenje v Lvovu.** Ogrski list „Az Ujsag“ prijavlja obširen dopis o sedanjem življenju v Lvovu. Dasi je očitno, da merijo Rusi tudi z letošnjo svojo ofenzivo na Lvov, se to v mestu nič ne čuti in nič ne pozna. Po ulicah polno elegantnih kočij, v kavarnah godbe, veselje in celo razposajenost povsod. Dopisnik pravi, da je Lvov glede vojne hladen in brezsrčen in da vlada tam življenje, kakor svoje dni v Parizu. Rusi so pustili pri svojem prvem obisku silno mnogo denarja v Lvovu in to se zdaj čuti: ljudje so bogati in lahkomišeln. V Lvovu se dobi vse, kar si kdo more želeti. Sladkor in riž je dobili vsaki boljši trgovini, krojači in čevljarji imajo prodajalne, v restavracijah se dobe najboljši poljski likerji in najfinejša inozemska vina. Neprijetna so prebivalcem samo zgodnja policijska ura in krušna nakazila, kajti moke ni nič preveč. Da je v bližini vojna, je spoznati pravzaprav le na kolodvoru po vojaških vlakih. V treh gledališčih so vsak dan predstave in predstave so tudi v šantanih, a obiskovane niso mnogo; vojaštva namreč ni v Lvovu skoro nič, civilno prebivalstvo pa je vajeno boljših predstav in hodi le malo v gledališča.

* **14. julij v nemški zgodovini.** 14. juli, katerega dne je odstopil nemški državni kancler je bil pred osmimi leti politično kritičen dan prve vrste; prinesel je velik ministrski preobrat. Že opoldne so se nahajale na cestah posebne izdaje listov z novico, da je cesar odpustil Bülowa kot državnega kanclerja in da je postal Bethmann-Holweg njegov naslednik. Državni minister Delbrück je postal državni tajnik za notranje zadeve in namestnik drž. kanclerja. Tajnik drž. zakladnega urada Sydow je bil odpuščen in državni podtajnik Wermuth, sedanjí nadzupan Berlina, postal njegov naslednik. V pruski upravi je bil Sydow namesto Delbrücka trgovski minister. Bolni minister za uk in bogočastje Holle je bil ravnatoko odpuščen in nadomeščen z nadpredsednikom province Brandenburg komornikom v. Trott zu Solt. Za predsednika je imenoval kralj drž. podtajnika v drž. pisarni komornika v. Loeblla. — Drugačnega pomena je pa bil 14. julij 1867., prinesel je imenovanje grofa Bismarcka za kanclerja severonemške zveze. 14. jul. 1870, dne pred francosko vojno napovedjo je odpotoval kralj Viljem od Emsa. 14. jul. 1879. je bil izdan zakon o ustanovitvi drž. zakladnega urada. 14. jul. 1880. pa znamenita sprememba cerkveno političnih zakonov. — 14. jul. 1884. je bila obešena v Kamerunu nemška zastava.

* **Carjeva volilna pravica.** Pariški „Journal“ poroča iz Petrograda: Komisija, ki pripravlja volitve za ustavodajni zbor, je

sklenila, da dobe volilno pravico vsi ruski državljani, torej tudi Romanovi. Ruski listi prinašajo podrobnejša poročila o dogodkih na seji te komisije. Na eni izmed sej komisije so določevali one kategorije državljanov, ki ne dobe volilne pravice. Te kategorije so: Slaboumni, gluho-nemi in oni, ki so pod varuštvo. Ko je pričela razpravljati komisija, ali naj dobe Romanovi volilno pravico, je postajalo na seji prav burno. Eden od članov komisije je izjavil, da bi bil naravnost zločin proti revoluciji in izzivanje za revolucionarno ljudstvo, če dobe Romanovi volilno pravico. Proti petim glasovom je sklenila komisija, da dobe Romanovi volilno pravico, a s tem pridržkom, da ne sme biti noben izvoljen.

* **Amerikanci v Parizu.** Švicarski listi poročajo obširno o velikanskem sprejemu ameriške brigade, ki je prišla zdaj v Pariz, da pomaga Francozom v vojni. Ti listi pravijo, da se je zdaj pokazalo, kak uspeh je imela heroična pomoč Francozov, ki so leta 1776. poslali Amerikancem na pomoč oddelek francoskih prostovoljcev pod generalom Lafayetteom. Narodi pač še čez sto let ne pozabijo prijateljske pomoči v trenutku velike nevarnosti. Posebno značilno pri sprejemu Amerikancev v Parizu je bilo to, da so se poklonili ameriškemu generalu tudi nasledniki onih junakov, ki so šli leta 1776. na pomoč Amerikancem v boju za njihovo neodvisnost. — Ti nasledniki — sami grofje, vojvodi in markiji, sami pripadniki prvih aristokratskih francoskih družin — so izjavili ameriškemu generalu, da so njihovi predniki šli v Ameriko v boj za zmago demokratizma in da so tudi oni pripravljeni za vsako žrtev za demokratizem. Najstarejši aristokratje pa se slovesno in v smislu tradicij svojih družin postavijo na stran demokracije! Aristokratje v fevdalnih državah se bodo pač za glave prijemali!

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
	1/21.	—1/23	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za ... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

„**ASANOL**“ ima presenetljiv uspeh pri pokončanju žoharjev, ščurkov, mravelj itd. Ena skatljica stane 1 krono.

„**Piff - Paff**“ (nadomestilo za podganjo smrt) najbolje sredstvo za streljanje podgan in miši. 1 pušica stane K 1.50.

„**St. Valentinov redilni prašek za prešiče**“ je edino uspešno pri prebavi krme, zaradi tega izredno redi meso in toščo. 1 zavojček stane 1 krono.

Dobi se vseh prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljša aprovizacijsko mesto, ki preskrbuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predjumi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Sprejmemo vodilnega uradnika

v upravo našega časopisa. — Nastop takoj. Plača po dogovoru. — Oglasiti se je v uredništvu „Napreja“.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

r. z. z o. z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Siška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana—Šiška, Kolodvorska ulica 56.
2. „ Sodne ulice 4.
3. „ Krakovski nasip 10.
4. „ Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič—Glince, Tržaška cesta.
6. Vič—Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela—Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadruženike za 2.000.000 kron.

Zadruženikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad K 20.400.
Dispozicijski . . . K 11.750.
Bolniški . . . K 15.000.
Pogrebni . . . K 1.000.
Penzijski . . . K 6.000.
Deležni . . . K 60.000.

Najboljše nadomestilo za dragi in nezdravi ruski čaj in kavo nam daje novi iz domačih rastlin napravljeni aromatični, zdravi, okusni in

naravni **želiščni jedilni čaj**

kot nadomestilo za škodljivo kavo in ruski čaj. Najboljša pijača za zajutrak z rumom, citrono, mleko ter Sida-mednim praškom ali Sida-limonadnim praškom in tudi brez vsakršnega dodatka. Kdor nemara postati nervozen, naj pije sam in daje posebno otrokom želiščni jedilni čaj. — 1 zavoj (zadostna za 14 dni) stane 50 vinarjev. Dobi se v prodajalnicah Konsumnega društva za Ljubljano in okolico.